

Дәрістің тақырыбы

Ісіктер туралы жалпы
ілім

Ісіктер (бластома, неоплазма, тумор)

- Мутация әсерінен соматикалық жасушалардың тоқтаусыз, бақылаусыз көбеюімен сипатталатын патологиялық үрдіс

Ісіктердің эпидемиологиясы

- Бүкіл әлемде жыл сайын 6,3 млн адам рақпен сырқаттанып, оның 4,3 млн қайтыс болады.
- Рақтың жиі кездесуі сол елдің географиялық орнына, тұрғындардың әдет ғұрпына, тамақтану дағдыларына, қоршаған ортаның тазалығына байланысты.

- Әрбір төртінші адам рак ауруынан қайтыс болады
- ТМД елдерінде асқазан рагі
- АҚШ өкпе және қуық асты безінің рагі
- Африкада бауыр рагі
- Индияда ауыз қуысының рагі
- Қазақстанда өңеш рагі.

Ісіктердің морфологиялық даму кезеңдері:

- Ісік алды үрдіс
- Ісіктің қалыптасуы
- Ісіктің өсу кезеңінен тұрады.

Ісік алды үрдісі

- Созылмалы қабыну, регенерация аймақтарында байқалады.
- Жасушалардың толық пісіп жетілмеуі және дисплазия ошақтары жатады.
- Облигатты (тоқ ішек полипозы, пигментті ксеродерма)
- Факультативті (атрофиялық гастрит, теріде ұзақ бітпейтін жаралар) .

Ісіктің қалыптасуы мен өсу кезеңі

- Регенерация үрдісінің бұзылуы
- Гиперплазиялық, дисплазиялық өзгерістер
- Пролиферацияланған жасушалардың малигнизациясы
- бір аналық жасушадан дамыған жасушалар тобы(клондардың) пайда болуы
- Ісіктің прогрессиясы (Фулдс 1969)

Ісік алаңы:

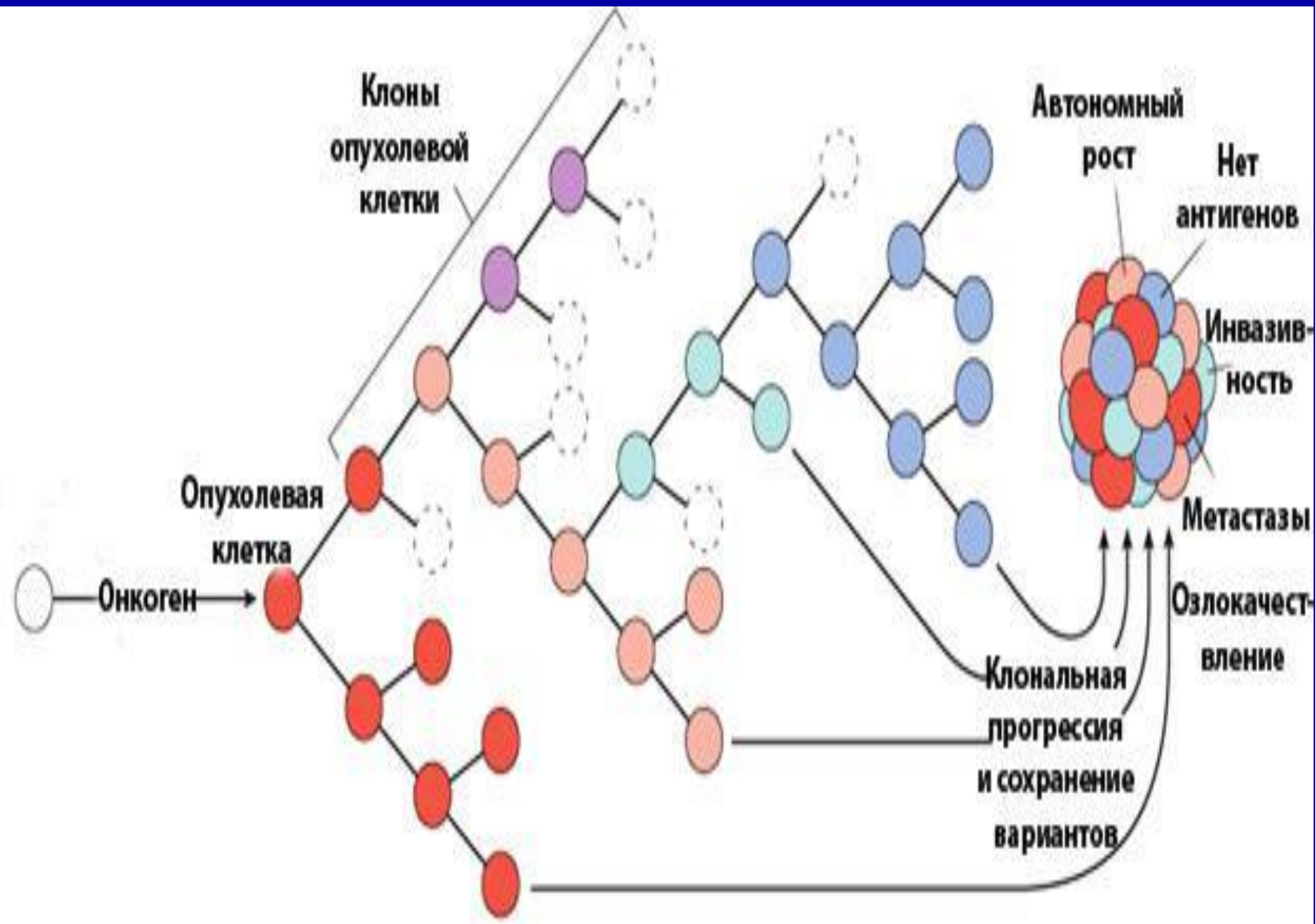
- ортада инвазивті рак
- оны айнала орнықты рак
- онан соң дисплазия аймағы
- сыртында қалыпты тіндерден тұрады.

Ісіктердің гистиогенезі- олардың
тіндік шығу тегін бейнелейді:

- Жетілген жасушалар
- Жетілмеген жасушалар
- Экзодермальді
- Эндодермальді
- Мезодермальді
- Аралас(тератомалар)

Ісіктің дамуы:

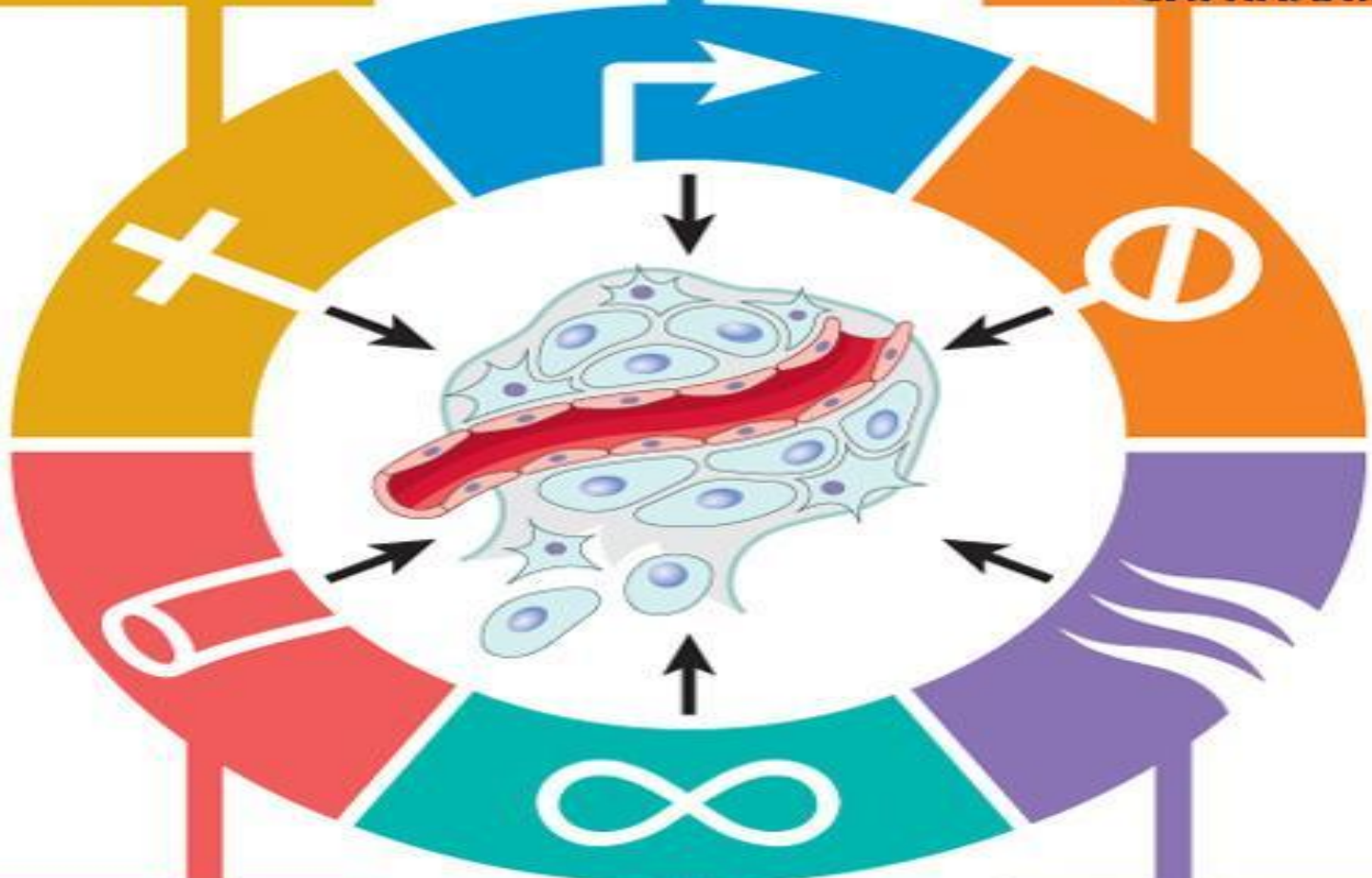
- Онкогендер белсендігінің артуы
- Канцеросупрессорлық гендердің белсендігінің басылуы
- Апоптоз бен ДНҚ репарациясын реттеуші гендердің қызметінің бұзылуы
- Сау жасушалардың ісік жасушаларына айналуы(трансформация)

**СОБСТВЕННЫЕ
СИГНАЛЫ РОСТА**

**ОТКЛОНЕНИЯ
В АПОПТОЗЕ**

**НЕЧУВСТВИТЕЛЬНОСТЬ
К СДЕРЖИВАЮЩИМ
СИГНАЛАМ**

**ПОДДЕРЖКА
ФОРМИРОВАНИЯ
КАПИЛЛЯРОВ**

**ИНВАЗИЯ ТКАНЕЙ
И МЕТАСТАЗЫ**

**СПОСОБНОСТЬ К
БЕСКОНЕЧНОЙ
РЕПЛИКАЦИИ**

Ісіктің құрылысы мен қасиеттері:

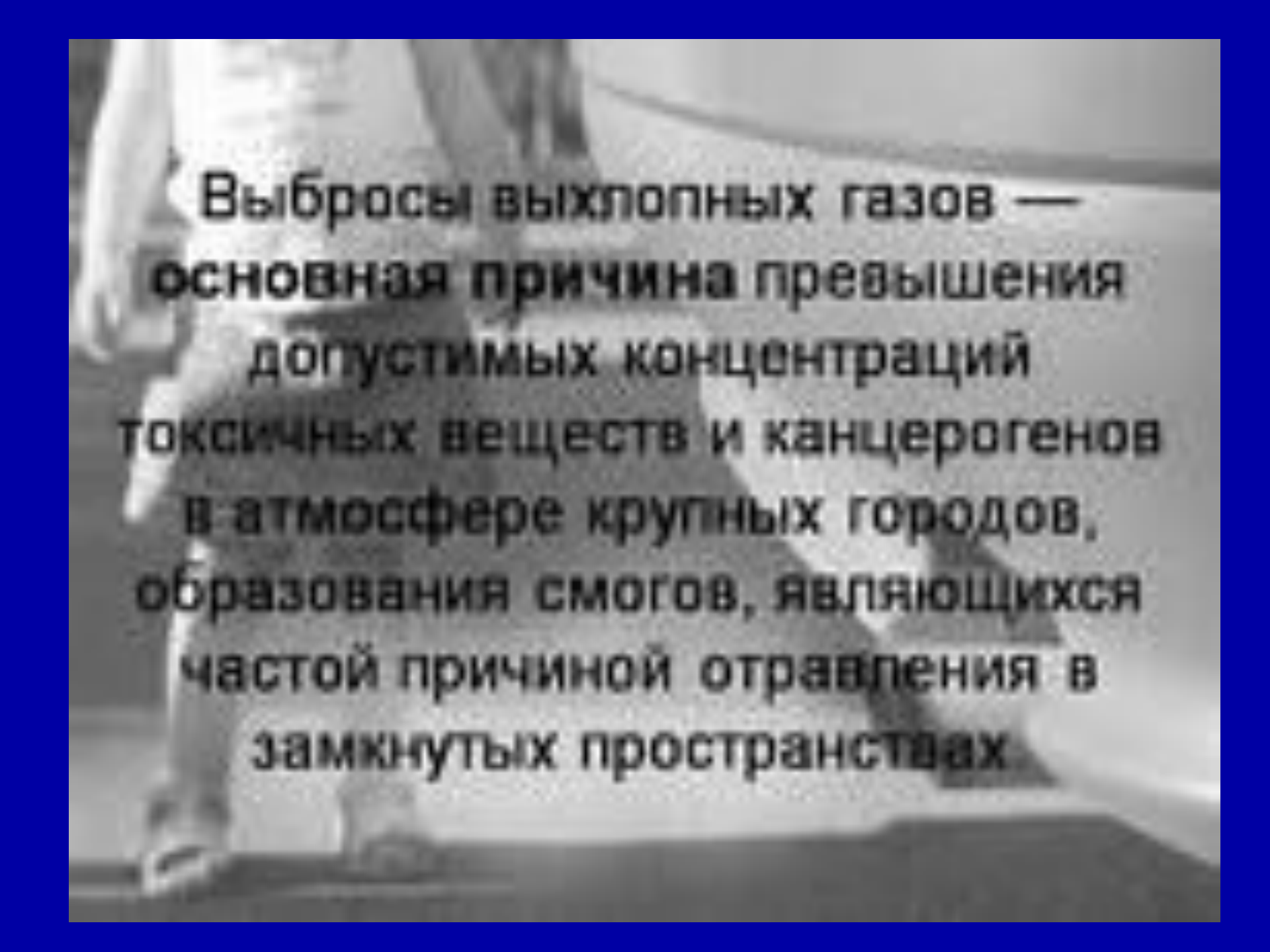
- Пішіні: түйін, саңырау құлақ, капуста тәрізді
- Беткейі көрінісі: тегіс, кедір бұдырлы
- Көлемі: ісіктің өсу жылдамдығына, шығу тегіне байланысты
- Шығу тегі: гомологиялық, гетерологиялық
- Түсі: ақсұр, ашық қызыл, балық еті тәрізді
- Өсуі: экспансивті, инфилтративті, аппозициялық
- Морфологиялық атипизм (жасушалық және тіндік)

Морфологиялық атипизм

- Түрлері:
- Тіндік
- Жасушалық
- Биохимиялық
- Гистохимиялық
- Антигендік

Ісіктердің этиологиясы

- Химиялық канцерогендер: 3-4 бензпирен, автомобиль газдарының құрамындағы көмірсутектер т.б.
- Физикалық канцерогендер: ультракүлгін сәулелер, иондағыш сәулелер, рентген сәулелері
- Эндогенді канцерогендер: холестерин, витамин Д, өт қышқылдары т.б.
- Онкогендер ДНК және РНК вирустар

Выбросы выхлопных газов —
основная причина превышения
допустимых концентраций
токсичных веществ и канцерогенов
в атмосфере крупных городов,
образования смогов, являющихся
частой причиной отравления в
замкнутых пространствах

Гриль, чипсы

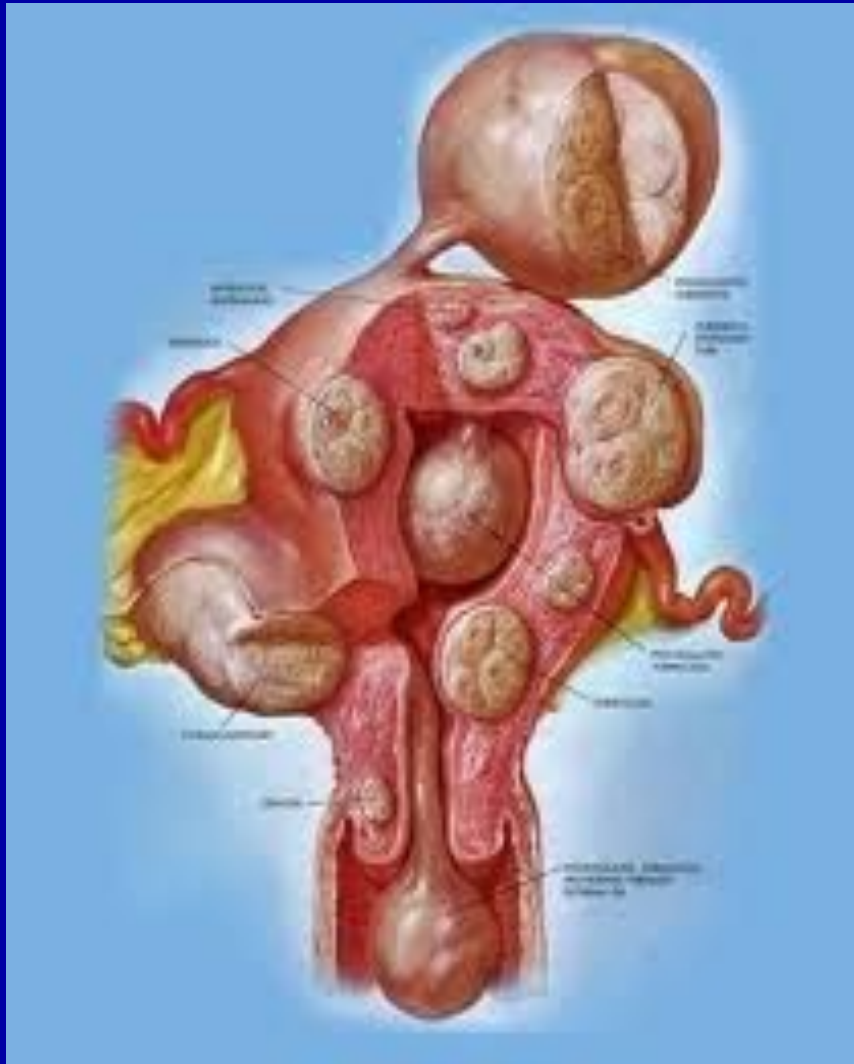
Ісіктердің жіктелуі:

- Қатерлі
- Қатерсіз
- Жергілікті тінді бұзып өсуші ісіктер болып бөлінеді.

Қатерсіз ісіктер:

- Өсу бағыты: экспансивті, экзофитті
- Өсу жылдамдығы баяу
- Метастаз бермейді
- Тіндік атипизм тән(гомологиялық)
- Митоз өте жоғары
- Рецидив бермейді
- Клиникалық әсері кеш байқалады
- Малигнизацияланады.

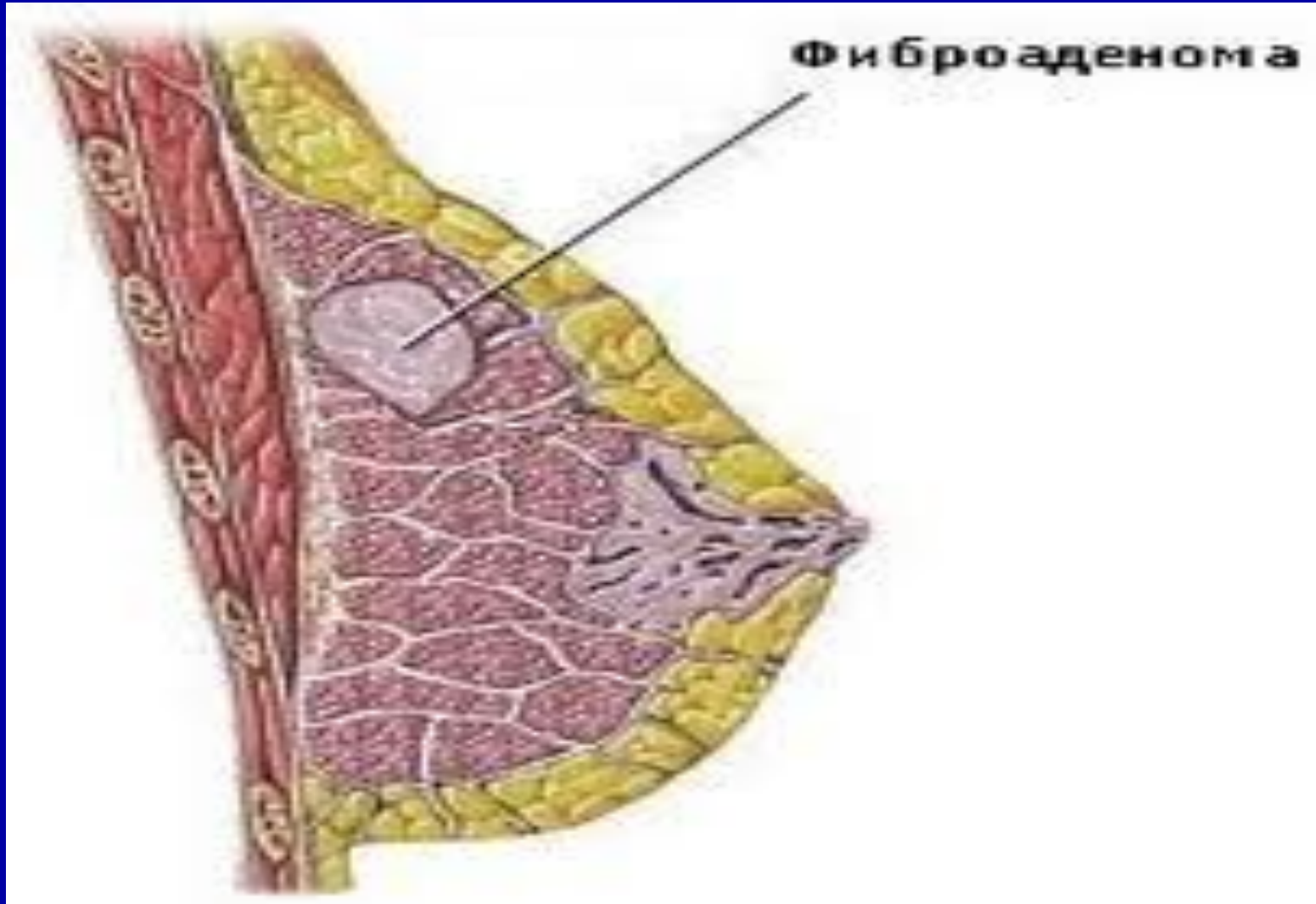
Лейомиома, фибромиома

Аналық безінің ісігі

Сүт безінің фиброаденомасы

Сүт безінің ісігі

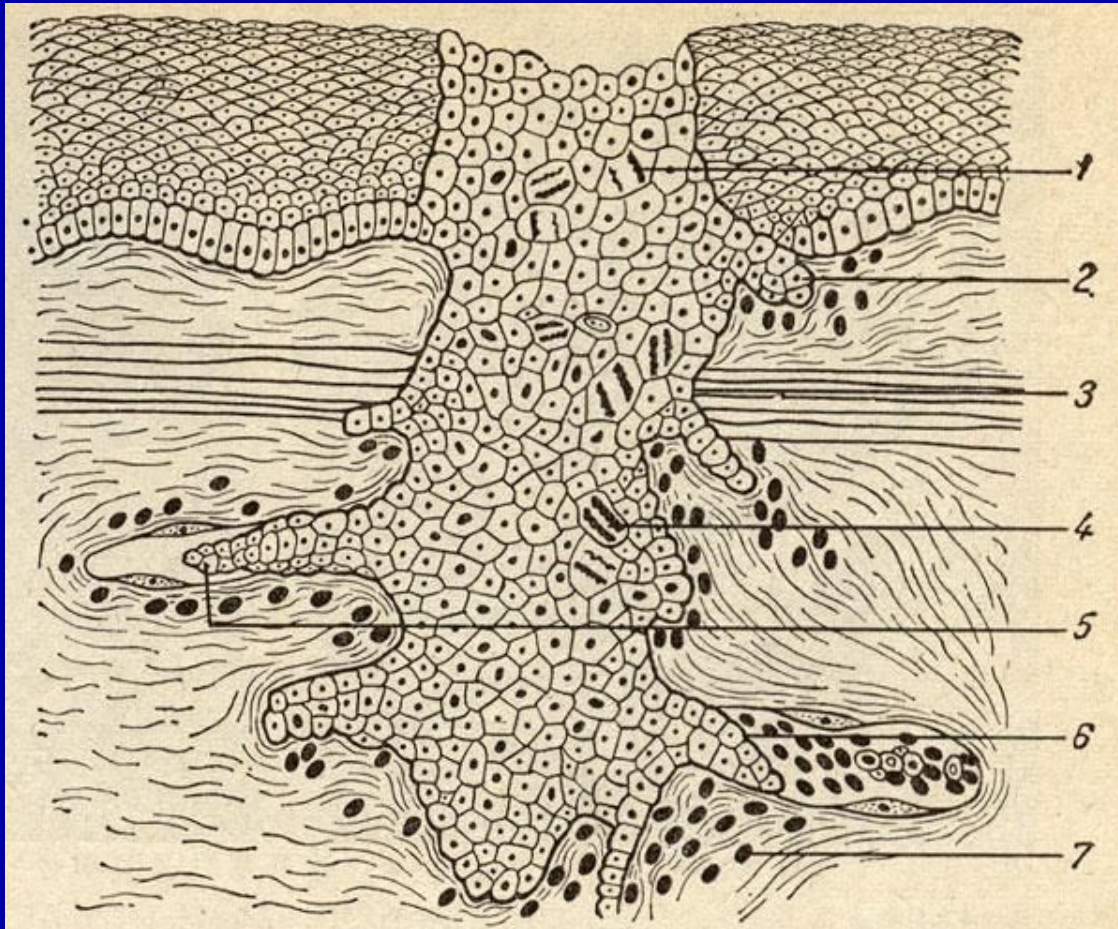
Тератома

Қатерлі ісіктер

- Өсу бағыты: инфильтративті
- Өсу жылдамдығы: өте жылдам
- Жиі метастаз береді
- Жасушалық атипизм тән
(гетерологиялық)
- Екіншілік белгілердің болуы тән.
- Кахексия дамиды

Атипиялық жасушалардың инфилтративті өсуі

Метастаз

- Ісік жасушаларының алғашқы ісік ошағынан бөлініп шығып, басқа бір ағзаларда жаңа ісік түйіндерін түзуі.

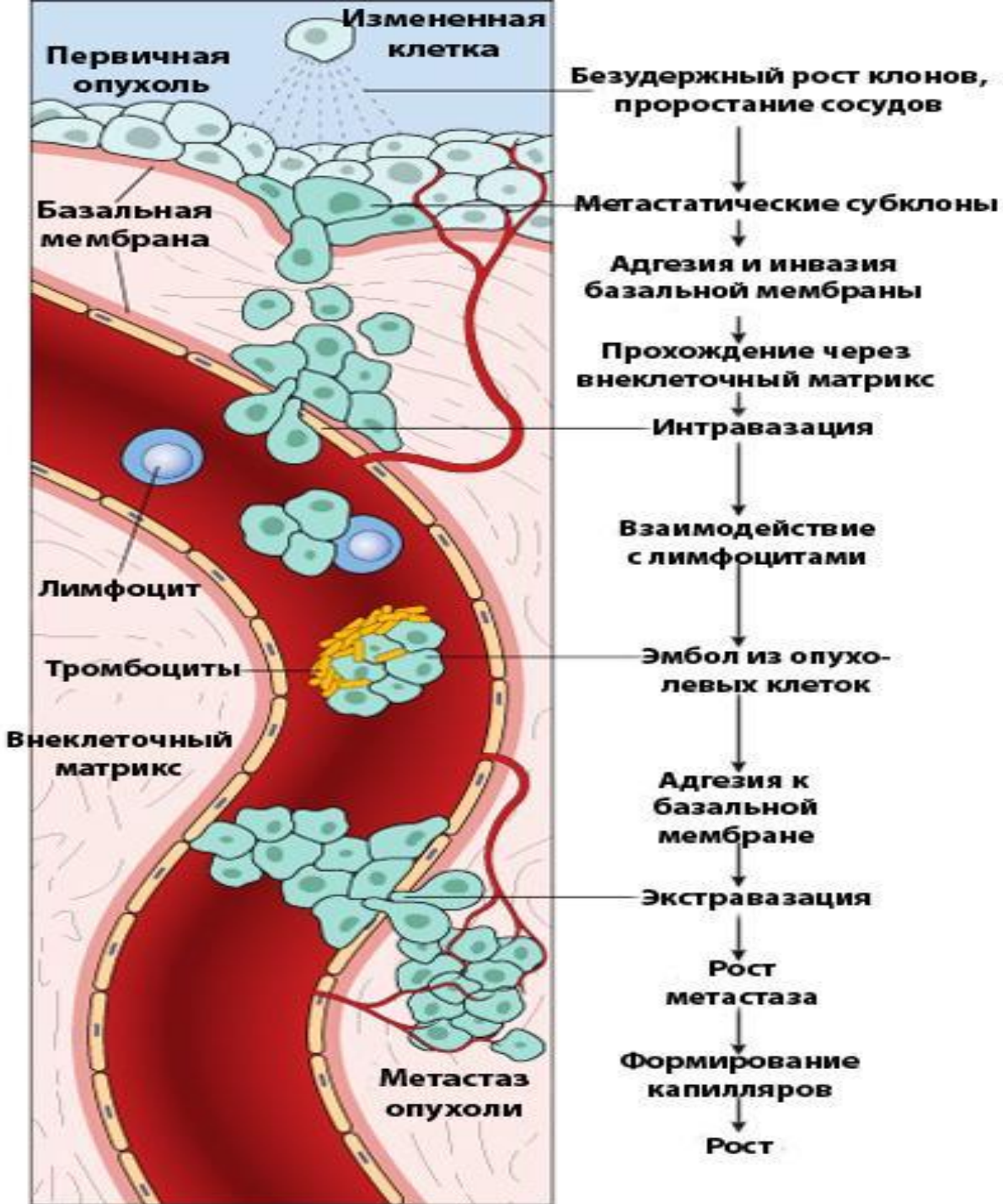
Метастаздың түрлері:

- Лимфагенді
- Гематогенді
- Периневральді
- Имплантациялық
- Өзек бойын қуалай өтетін метастаз
- Курккенберг метастазы

Метастаздың даму кезеңдері

- 1. Ісік түйініне жаңа қан тамырлардың өсіп кіруі
- 2. Метастаз беруші жасушалардың сұрыпталуы
- 3. Лимфа немесе қан тамырларға жабысуы
- 4. Интравазия, ісіктік эмболдың пайда болуы
- 5. Экстравазия, метастаздық түйіндердің түзілуі.

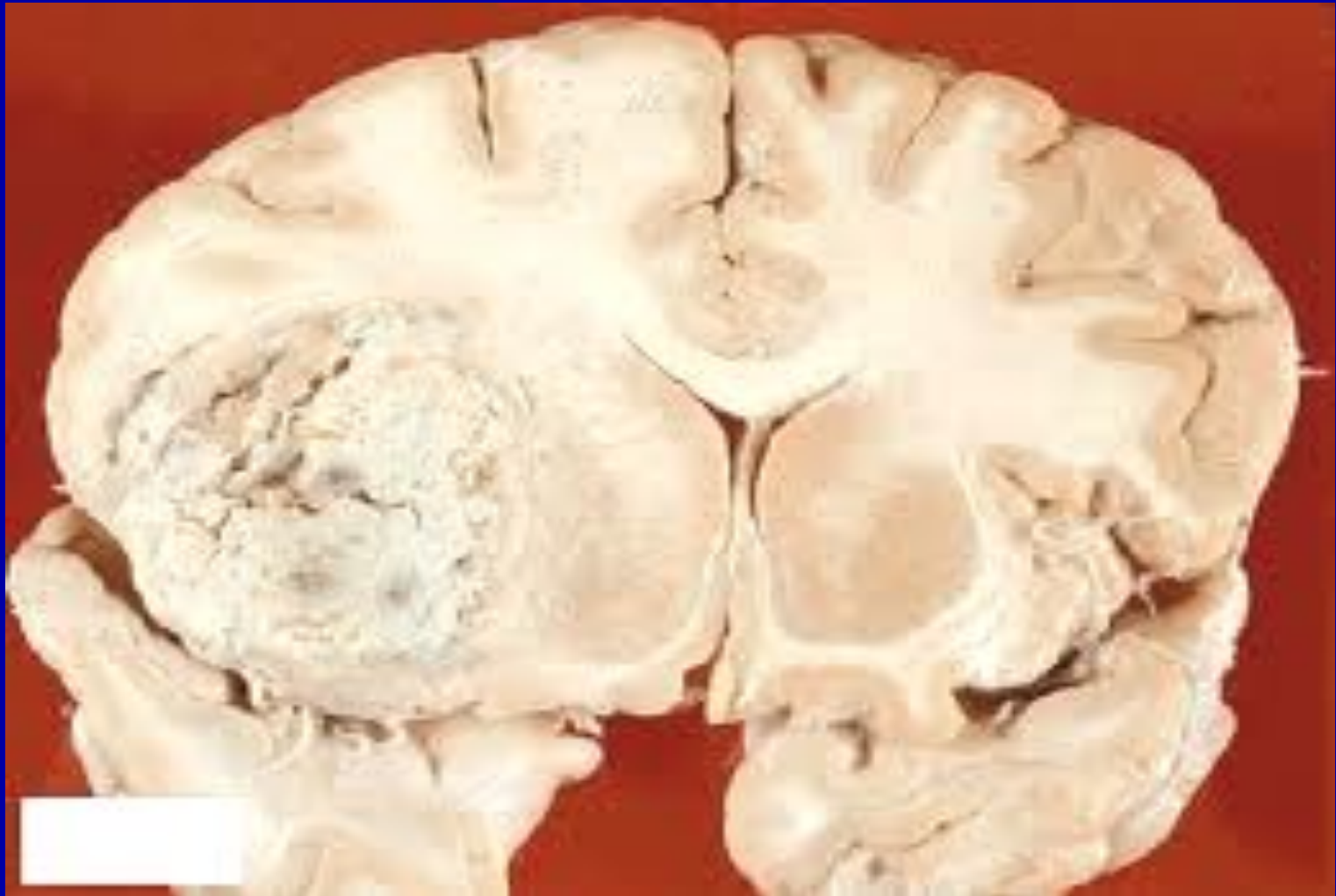
Метастаз кезендері

Метастаздар

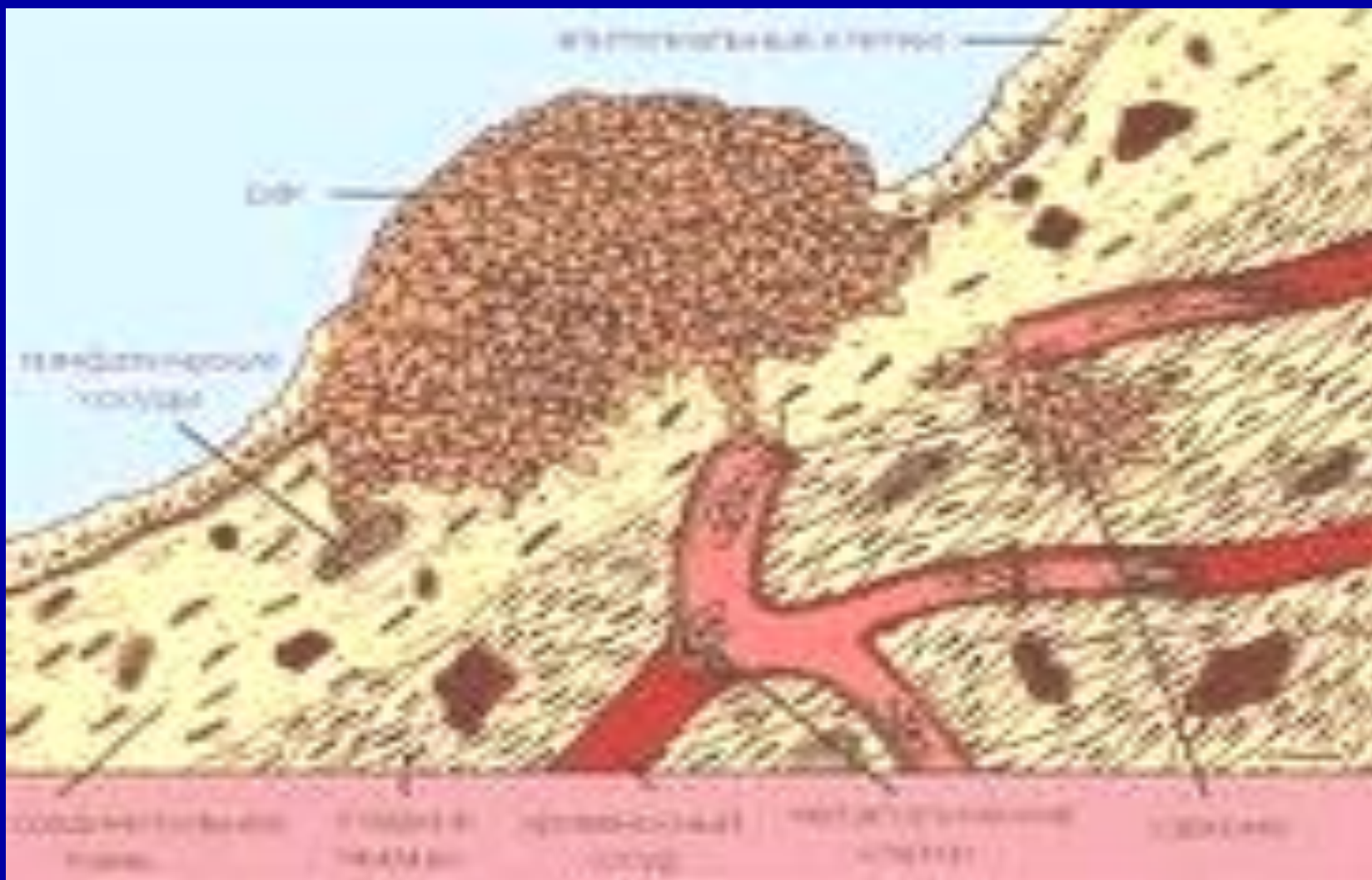
Инфильтративті өсу

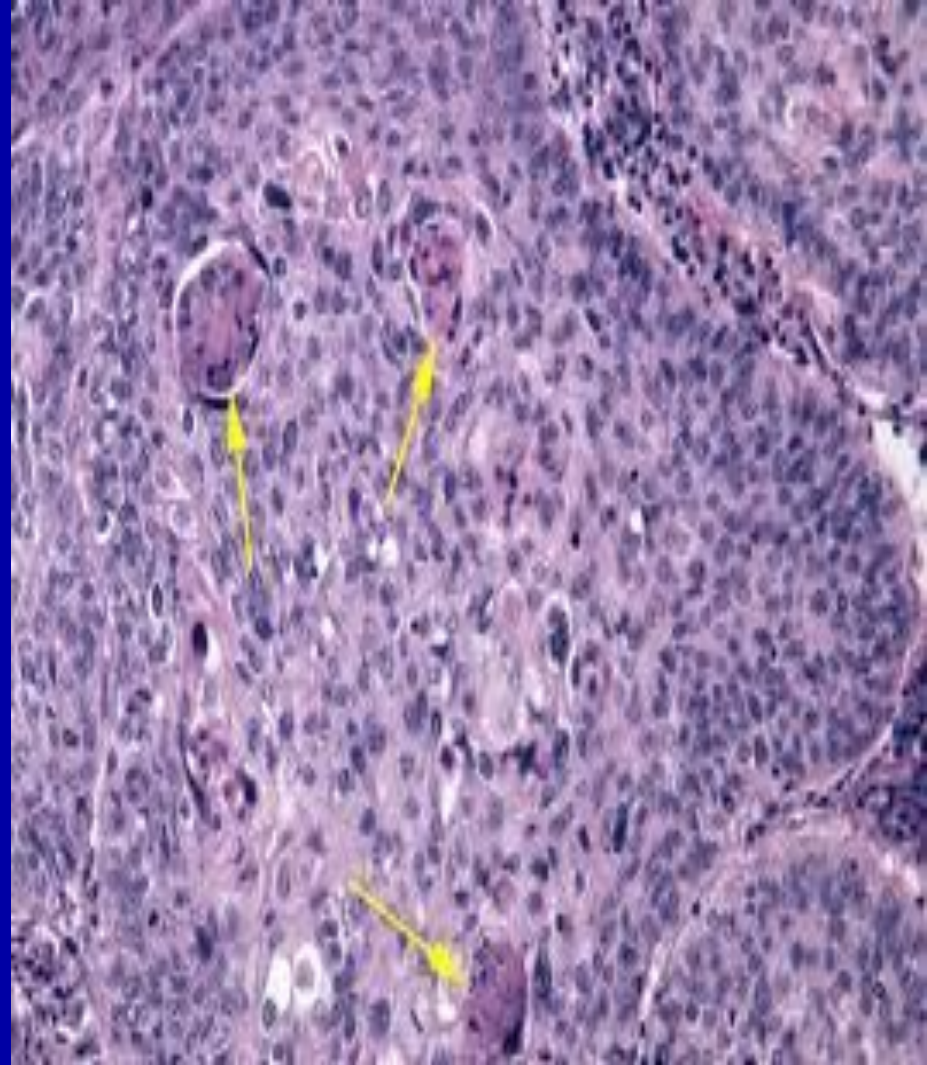
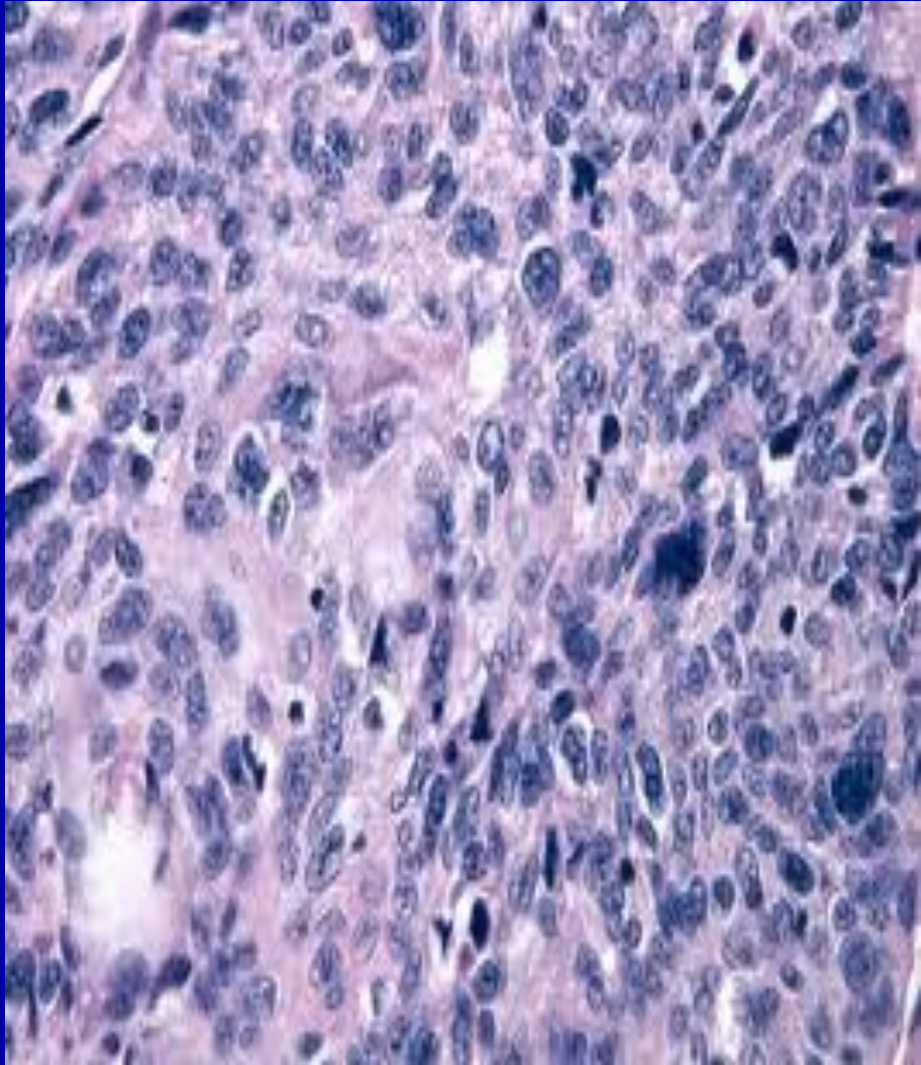
Меланома

Инвазивті өсу, метастаз

Жасушалық атипизм

- Жергілікті тінді бұзып өсуші ісіктер, қатерлі ісіктер тобына жатқанымен метастаз бермейді.
- М: терідегі базилома ісігі.

Терідегі базилома

Қатерлі ісіктің даму кезеңдері Халықаралық TNM жүйесімен жіктеледі.

- T (tumor) қатерлі ісіктің болуы.
- N (nodes) аймақтық лимфа түйіндеріндегі өзгерістер.
- M(metastases) басқа ағзаларға метастаз беруін көрсетеді.
- M: T1-4, N1-4, M1-4 белгілері қолданылады.

Жетілу дәрежесі мен инвазиясына қарай жіктелуі:

- Жоғары жетілген ісік (G1)
- Орташа жетілген ісік (G2)
- Төмен жетілмеген ісік (G3)

Ісіктердің жіктелуі

- 1. Арнайы даму орны жоқ эпителийлі ісіктер
- 2. Сыртқы және ішкі секреция бездері мен жамылғы эпителий ісіктері
- 3. Мезенхималық ісіктер
- 4. Меланин түзуші тін ісіктері
- 5. Нерв жүйесі мен ми қабықтарының ісіктері
- 6. Қан жүйесінің ісіктері 7. Тератомалар

Ісіктер терминологиясы:

- Қатерсіз ісіктерде тіннің атауының артына **ома** жалғауы жалғанады.
- липома
- фиброма
- ангиома, менингиома, гепатома т.б.
- Қатерлі ісіктер: карцинома, саркома, лимфома.
- Эпителийдің қатерлі ісіктерін рак дейміз

Сұрақтар:

Тіндік атипизм ?

Метастаздың түрлері ?

Назар салып

ТЫҢДАҒАНДАРЫҢЫЗҒА

рахмет !!!